

Rozdział 7.

Realizacja założeń strategii lizbońskiej w budowaniu Regionalnej Strategii Innowacji na przykładzie województwa podkarpackiego

Adriana Kaszuba-Perz, Marta Czyżewska, Agnieszka Tomaka

7.1. Wprowadzenie

Jednym z podstawowych założeń i celów strategii lizbońskiej jest budowanie gospodarki opartej na wiedzy. Koncepcja ta, w świetle przyjętych założeń, ma być realizowana poprzez takie działania, które sprzyjają tworzeniu oraz transferowi i wdrażaniu wiedzy przez przedsiębiorstwa, organizacje, społeczności, a także przez osoby fizyczne, co ma przyczynić się do dynamicznego rozwoju społeczno-gospodarczego regionów i krajów Unii Europejskiej. Budowanie gospodarki opartej na wiedzy może być realizowane m.in. poprzez zwiększanie innowacyjności gospodarki europejskiej. Stąd też kraje członkowskie, a w ślad za tym społeczności lokalne podjęły inicjatywę opracowania i wdrożenia krajowych i regionalnych strategii innowacji. Takie przedsięwzięcia zostały również podjęte przez środowisko naukowe, przedsiębiorców i władze samorządowe województwa podkarpackiego. Mając na uwadze fakt, iż województwo podkarpackie jest zaliczane do regionów słabiej rozwiniętych, a z drugiej strony uwzględniając takie aspekty regionu jak położenie geograficzne i geopolityczne oraz duży potencjał naukowy; przygotowanie i wdrożenie takiej strategii nabiera szczególnego znaczenia.

Konieczność wykorzystania posiadanego potencjału stała się motywem do sformułowania następujących celów strategicznych Regionalnej Strategii Innowacji (RSI) województwa podkarpackiego wykazujących wysoki stopień spójności z założeniami strategii lizbońskiej:

1. wzmocnienie i rozwój podkarpackiego regionalnego systemu innowacji,
2. budowanie i rozwijanie kultury innowacyjnej wśród mieszkańców regionu – kreowanie społeczeństwa innowacyjnego (w tym informacyjnego)
3. stworzenie dobrego klimatu i warunków wspierania tworzenia nowych firm innowacyjnych i rozwoju istniejących,
4. zdefiniowanie sektorów strategicznych gospodarki regionu,
5. zwiększenie wykorzystania potencjału badawczego – rozwojowego dla wzrostu innowacyjności województwa,
6. stworzenie infrastruktury wsparcia innowacyjności i współpracy.

Jak pokazują doświadczenia krajów wysokorozwiniętych budowanie społeczeństwa opartego na wiedzy wykorzystującego strukturę klastrową czyli opierającą się na ścisłej współpracy środowisk nauki, gospodarki i władzy okazało się rozwiązaniem doskonale realizującym idee innowacyjności.

Celem niniejszego opracowania jest przedstawienie projektów pilotażowych będących podstawowym narzędziem w realizacji koncepcji Regionalnej Strategii Innowacji województwa podkarpackiego.

Warto podkreślić, iż realizowane projekty są praktycznym przejawem realizacji RSI a ponadto stanowią one wypełnienie celów określonych w strategii lizbońskiej.

7.2. Założenia i cele strategii lizbońskiej a budowanie konkurencyjnej gospodarki w Polsce

W marcu 2000 r. Rada Europejska przyjęła strategię lizbońską, będącą programem społeczno-gospodarczym Unii Europejskiej. Osiągnięcie przez Wspólnotę najlepszej w świecie pozycji w dziedzinie konkurencyjności do roku 2010 to cel postawiony po raz pierwszy w marcu 2000 roku na szczycie w Lizbonie i podtrzymywany kolejno: w Sztokholmie i Göteborgu w 2001 oraz w Barcelonie w 2002. Jak napisali Bossak i Bieńkowski (2004, s. 250), strategia lizbońska, jako próba reformy europejskiego systemu społeczno-gospodarczego, formułuje cele bezpośrednio związane z budową konkurencyjnej i dynamicznej gospodarki oraz społeczeństwa opartego na wiedzy, a także z modernizacją europejskiego modelu społecznego.

Postulowane cele cząstkowe mające przyczynić się do osiągnięcia wymienionego wyżej celu nadrzędnego w sferze gospodarki sformułowane zostały następująco:

1. utworzenie społeczeństwa informacyjnego,
2. utworzenie Europejskiego Obszaru Badań i Innowacji,

3. utworzenie środowiska wspierającego innowacyjne przedsiębiorstwa,
4. pełna integracja rynku wewnętrznego,
5. integracja i wzrost efektywności rynków finansowych,
6. konsolidacja fiskalna;

W zakresie modernizacji europejskiego modelu społecznego przyjęte zostały następujące cele:

1. edukacja dla życia i pracy w społeczeństwie opartym na wiedzy,
2. aktywna polityka zatrudnienia,
3. modernizacja opieki społecznej,
4. wzmocnienie zaangażowania społecznego.

Realizacja założonych celów, jak wykazują analizy (World Bank Report, 2004) okazuje się niemożliwa w przewidywanym horyzoncie czasowym. W momencie jej formułowania nie uwzględniono mającego nastąpić w kolejnych latach rozszerzenia Unii, które radykalnie wpływa na ocenę stopnia spełnienia założeń strategii. Akcesja do Unii Europejskiej dziesięciu państw, w tym Polski, stworzyła nową sytuację w Europie. Jak wynika z raportu Koka zaprezentowanego Komisji Europejskiej i Radzie Europy na początku listopada 2004 r., przyczyn niezadowolających postępów w realizacji strategii lizbońskiej należy upatrywać w zbyt dalekosieżnych oraz pozostających ze sobą w sprzeczności celach jakie zostały postawione w 2000 r., słabej koordynacji a przede wszystkim w braku politycznego wsparcia realizacji Strategii przez kraje członkowskie (Lisbon Agenda, 2006).

Jeden z celów dotyczył wydatków na działalność B+R w wysokości 3% PKB. Zakładając, że Polska miałaby osiągnąć pod tym względem średni poziom dla UE, oznaczałoby to zwiększenie finansowania nauki do 2010 r. (z obecnego poziomu 0,59% PKB) ponad trzykrotnie przez budżet państwa i prawie siedmiokrotnie przez sektor prywatny.¹ Osiągnięcie większego zaangażowania przedsiębiorców w finansowanie sfery B+R nie będzie możliwe bez wdrożenia instrumentów i mechanizmów o charakterze ekonomiczno-finansowym i organizacyjno-prawnym zachęcających sektor prywatny do finansowania badań naukowych i prac rozwojowych. Przeznaczona zaś w budżecie państwa na 2004 r. kwota nakładów dla działu 730 – Nauka wynosiła 2,89 mld zł, i mimo jej zwiększenia w stosunku do 2003 r. o 163 mln zł udział nakładów na naukę w 2004 r. w PKB nie wykazuje tendencji wzrostowej, gdyż wg szacunków wyniesie 0,34% PKB, czyli tyle samo, co w 2003 r. (*Strategia...*, 2004, s. 4).

¹ Jeśli miałyby być zachowana struktura (uznana za prawidłową i obserwowana w krajach zachodnich), iż 2/3 środków powinno pochodzić spoza budżetu państwa.

Obok poprawy innowacyjności poprzez budowanie gospodarki opartej na wiedzy pozostałe najważniejsze obszary strategii lizbońskiej to liberalizacja rynków, poprawa przedsiębiorczości i spójności społecznej.

W obszarze przedsiębiorczości za kluczowe zadanie uznano sprzyjanie inwestycjom *venture capital* (EVCA, 2004), a jednym z podstawowych warunków osiągnięcia założeń jest ułatwienie młodym i dynamicznie się rozwijającym, czyli innowacyjnym przedsiębiorstwom, dostępu do kapitału długoterminowego.

Od początku 2004 r. obserwuje się rosnące zainteresowanie przedsiębiorstw rynkiem kapitałowym – w 2004 miało miejsce aż 36, a w 2005 – 35 debiutów giełdowych (w latach 2001, 2002 i 2003 na warszawskiej giełdzie zadebiutowało odpowiednio: 9, 5 oraz 6 przedsiębiorstw. W 2005 roku 19 spółek dokonało emisji nie większych niż 50 mln zł (IPO 2006), co świadczy o tym, iż rynek giełdowy jest dobrym miejscem i sposobem do pozyskiwania kapitału przez młode innowacyjne podmioty. Rosnący udział tego rodzaju firm w strukturze pierwotnych ofert publicznych (IPO – ang. *Initial Public Offering*) jest przejawem dynamizowania konkurencyjności i innowacyjności sektora małych i średnich przedsiębiorstw (a także wzrostu roli giełdy w skali regionu), co jest jednym z podstawowych celów Programu Konkurencyjności i Innowacyjności na lata 2007-2013 realizowanego w konsekwencji przyjęcia Strategii Lizbońskiej. Do maja tego roku w drodze emisji akcji przedsiębiorstwa pozyskały 1,1 mld zł (w porównaniu do 0,9 mld za cały 2003 r.), co stanowi rekord w historii polskiej giełdy. Kwota 640 mln to kapitały pozyskane przez nowe przedsiębiorstwa, z 16 emisji 10 stanowiły oferty pierwotne; większość emisji przeprowadziły przedsiębiorstwa średnie, które pozyskały od 10 do 100 mln zł (Wysyp..., 2004).

W raporcie Komisji Europejskiej oceniającym stopień realizacji strategii lizbońskiej przez kraje członkowskie zwraca się uwagę, że spośród 10 nowoprzyjętych krajów, Polska jest znacznie mniej konkurencyjna niż pozostali. Spośród ośmiu ocenianych celów, Polska ani razu nie znalazła się w grupie trzech państw, które osiągnęły najlepsze wyniki. Znacznie lepiej wypadły Węgry, Czechy, Słowenia, Estonia. Raporty KE (*The Lisbon Strategy Assessment*), jak i raport opracowany przez World Economic Forum potwierdzają, iż dotychczasowa realizacja strategii rozwoju i reform nie przyczyniła się do zwiększenia międzynarodowej konkurencyjności i zdolności konkurencyjnej gospodarki Polski (Bossak, Bieńkowski, 2004, s. 419). Sytuacja Polski w międzynarodowym rankingu konkurencyjności publikowanym przez IMD dla 60 krajów jest niestety dramatyczna – zajmujemy w nim 57. pozycję (przed Argentyną, Indonezją i Wenezuelą). Dla porównania, Estonia jest na 26 miejscu, Czechy na 36, Węgry – 37, Słowacja – 40, Turcja – 48, Grecja – 50, Słowenia – 52, Meksyk – 56. W czołówce znajdują się: USA, Hong Kong, Singapur, Islandia, Kanada, Finlandia, Dania i Szwajcaria (IMD 2005).

Wśród przyczyn słabego wykonania założeń SL J. Szomburg, Dyrektor Polskiego Forum Strategii Lizbońskiej (PFSL) wskazuje na „bariery wewnątrz krajowe – słabość przywództwa politycznego i brak akceptacji społecznej dla zwiększenia roli rynku, indywidualnej odpowiedzialności i ograniczenia opiekuńczej roli państwa. Po drugie, ze względu na bariery integracyjne. Reakcją na pogorszenie sytuacji gospodarczej jest malejący entuzjazm do integracji i wzrost egoizmów narodowych. Głównym problemem Unii są nieefektywne systemy instytucjonalno-regulacyjne na poziomie narodowym i niezdolność do wykorzystania potencjału integracji gospodarczej na poziomie unijnym” (Szomburg, 2004).

7.3. Rola regionów i Regionalnych Strategii Innowacji w realizacji strategii lizbońskiej

W analizie znaczenia regionów należy zaakcentować rolę podejścia instytucjonalnego (Okoń-Horodyńska, 2000). Wśród celów polityki regionalnej UE w ujęciu instytucjonalnym uwypukla się rolę sieci powiązań między instytucjami w budowaniu klastrów, których sukces determinują (Padmore, Gibson, 1998, s. 58): czynniki podażowe (*Groundings*), determinanty struktury instytucjonalnej (*Enterprises*) oraz determinanty popytowe (*Markets*), tzw. GEM.

Koncepcja konkurencyjności gospodarki oparta na modelu GEM wykazuje dużą spójność z koncepcją regionalnego systemu innowacji, co przedstawione zostało w tabeli 1.

Tabela 1. Porównanie wymagań RSI i GEM

Źródła innowacji RSI	Determinanty GEM	Przykłady
Wewnętrzne	Zasoby	Wykwalifikowane zasoby siły roboczej
Decydenci	Struktura firm, strategia, rywalizacja	Intensywność sektora B+R
Dostawcy	Dostawcy i firmy relatywne	Ucieleśniona technologia
Obserwatorzy	Struktura firm, strategia, rywalizacja	Wymiana know-how
Klienci	Lokalne rynki Dostęp do rynków zewnętrznych	Technologiczne wspomaganie rządowe
Sektor publiczny	Infrastruktura Zasoby	Powiązania między uczelniami i przemysłem Naukowcy, badacze

Źródło: Padmore, Gibson (2000), s. 25.

Nowe teorie wzrostu gospodarczego wskazują, że rozwój regionów zależy od ich potencjału endogenicznego i podnoszenia innowacyjności. Podkreśla się ogromną rolę partnerstwa pomiędzy przedstawicielami biznesu, nauki oraz władz publicznych, w szczególności w zakresie wyboru kierunków, priorytetów polityki regionalnej, a także definiowania potrzeb i oczekiwań. Pod wpływem postanowień Strategii Lizbońskiej zmianie uległy priorytety Unii Europejskiej w zakresie polityki regionalnej. Nastąpiło odejście od finansowania infrastruktury, na rzecz miękkich czynników rozwoju, przede wszystkim dotyczących rozwoju kapitału ludzkiego (Szultka, Tamowicz, Mackiewicz, Wojnicka, 2004, s. 16). Jego wspieranie jest nieodzownym elementem budowania dynamicznej, innowacyjnej gospodarki i stanowi przejaw realizacji koncepcji „regionu uczącego się” przez działanie, użytkowanie i współpracę.

Wzmocnienie potencjału innowacyjnego regionu jest możliwe przy uwzględnieniu specyficznych lokalnych warunków gospodarczych i społecznych. Władze samorządowe województwa podkarpackiego stoją obecnie przed ogromnym wyzwaniem stworzenia strategii, której realizacja może przyczynić się do wzrostu innowacyjności i konkurencyjności przedsiębiorstw, a w efekcie do poprawy poziomu życia mieszkańców.

7.4. Założenia Regionalnej Strategii Innowacji województwa podkarpackiego

Obecna pozycja strategiczna województwa podkarpackiego jest niska. Podstawowe wskaźniki społeczno-ekonomiczne sytuują województwo podkarpackie w grupie województw słabiej rozwiniętych, m. in. PKB na 1 mieszkańca – 15. pozycja w kraju (GUS, 2001-2003, 2006) (Strategia Rozwoju Regionalnego Województwa Podkarpackiego). Podkarpacie charakteryzuje się niskim poziomem innowacyjności w stosunku do reszty kraju. Według *Raportu o stanie sektora małych i średnich przedsiębiorstw w Polsce w latach 2000-2001*, na 1000 małych i średnich przedsiębiorstw tylko 1,1% zaliczono do innowacyjnych). Jednakże warto zauważyć, iż innowacyjne przedsiębiorstwa podkarpackie wykazywały się najwyższą intensywnością innowacyjną w całym kraju – liczba innowacji przypadająca na jedno przedsiębiorstwo innowacyjne w województwie podkarpackim wg danych GUS za 2002 r. wynosiła 1,5, podczas gdy w województwie mazowieckim 1,37, małopolskim 1,33 (*Raport...*).

Bez wątpienia położenie geograficzne województwa podkarpackiego oraz jego walory w postaci zasobów są ważnym atutem regionu. Stąd u podstaw działań związanych z opracowaniem i wdrożeniem RSI leży dostosowanie celów strategicznych do specyficznych warunków regionu, tak aby zbudowana strategia miała charakter autonomiczny.

Jednym z podstawowych wyzwań, jakie stoją przed RSI jest podniesienie świadomości wagi innowacyjności dla rozwoju gospodarczego i ożywienia współpracy pomiędzy sektorem nauki, biznesu a administracją publiczną. Aktualnie brak jest w regionie podkarpackim spójnego systemu wspierającego innowacyjność, wypracowanych mechanizmów i struktur sprzyjających współpracy. Uczelnie koncentrują się na podstawowym zadaniu, jakim jest nauczanie, natomiast tylko w niewielkim stopniu angażują się w projekty badawcze, zwłaszcza na zrealizowanych na zlecenie przedsiębiorców.

W podkarpackiej RSI wyraźnie zaakcentowana została konieczność budowy sieci innowacyjności, powołania podmiotów promujących i wspomagających innowacyjność oraz koordynujących poczynania wszystkich uczestników procesu innowacyjnego. Funkcjonowanie sieci współpracy ma zapewnić zwiększanie dostępności informacji o możliwościach współpracy i współfinansowania działalności innowacyjnej oraz większe zaangażowanie sektora B+R we współpracę z MŚP i wdrażanie innowacji. Również działalność instytucji świadczących usługi doradcze, organizacyjne i pośrednictwo ma być skoordynowana, na rzecz efektywniejszego wspierania biznesu.

Strategia kładzie nacisk na wykorzystanie atutów regionu, m. in. poprzez tworzenie nowoczesnych, przyjaznych środowisku przedsiębiorstw wykorzystujących zasoby lokalne, w ramach priorytetowych działań i kierunków rozwoju. W strategii zidentyfikowane zostały strategiczne dla regionu sektory gospodarki, które wiążą się z potencjałem Podkarpacia, a których rozwój możliwy jest dzięki aktywności innowacyjnej przedsiębiorstw. Są to następujące obszary:

- » przemysł lotniczy;
- » rolnictwo ekologiczne (w tym produkcja roślin leczniczych)- zachowanie i wykorzystanie bioróżnorodności;
- » turystyka i obszary chronione;
- » przemysł chemiczny i farmaceutyczny, przemysł AGD;
- » sektor handlu i usług.

W Strategii zwraca się także uwagę na kreowanie nowych innowacyjnych sektorów i branż gospodarki regionu, wykorzystujących lokalne zasoby i wpisujących się w europejskie i światowe trendy rozwoju, np. biotechnologia, nanotechnologia, mechatronika, energia odnawialna, nowe materiały.

Istotnym problemem poruszonym w Strategii jest konieczność wzmocnienia ochrony własności intelektualnej, wiedzy z zakresu ochrony własności przemysłowej oraz promowanie wiedzy z zakresu produktów regionalnych i ich ochrony.

Bezpośredni wpływ na rozwój innowacyjności ma mieć budowa i rozwój parków technologicznych, centrów doskonałości, centrów innowacji i transferu

technologii, parków przemysłowych, a także wspieranie tworzenia klastrów (jednym z nich jest Dolina Lotnicza).

W dokumencie tym zostały zapisane również działania dotyczące kształtowania i rozwijania postaw innowacyjnych, m. in.:

- » wspieranie rozwoju zainteresowań i wiedzy dzieci i młodzieży w zakresie techniki, technologii i nauk ścisłych – nauczanie przedsiębiorczości i innowacyjności,
- » wspieranie rozwoju takich specjalności na różnych kierunkach studiów,
- » permanentna edukacja w zakresie przedsiębiorczości i innowacyjności na każdym poziomie nauczania,
- » budowanie świadomości innowacyjnej przedsiębiorców i kadry zarządzającej firm, urzędników, radnych, nauczycieli, kreatorów i decydentów życia gospodarczego i społecznego,
- » wspieranie pasjonatów innowacyjności, w tym szczególnie twórców młodych.

Niewątpliwym problemem związanym ze wzrostem działalności innowacyjnej jest niedostatek kapitału. Regionalna Strategia ma propagować wykorzystanie instrumentów wsparcia MŚP w programach pomocowych, w tym programach strukturalnych UE.

Kolejnym działaniem, ma być zwiększanie sprawności tworzenia i wdrażania nowoczesnych rozwiązań w gospodarce, poprzez ciągły przegląd, promocję i wspieranie wprowadzania istniejących nowoczesnych rynkowych rozwiązań technologicznych w wielu branżach oraz pozyskiwanie, promocję i wspieranie dostępnych nowoczesnych rynkowych rozwiązań technologicznych spoza regionu.

W Strategii znalazły się również rekomendacje dla działań związanych z promowaniem i wspieraniem technologii informacyjnych, rozwojem kooperacji w regionie i współpracy międzyregionalnej, a także pozyskiwanie inwestycji zagranicznych do sektorów innowacyjnych i zaawansowanych. Dużym wyzwaniem będzie niewątpliwie zapisany w strategii plan stworzenia regionalnego, przyjaznego dla inwestorów systemu finansowania wprowadzania innowacji.

Istotną rolę w strategii pełni ekorozwój, wykorzystanie i ochrona zasobów lokalnych. Do realizacji tego celu ma służyć propagowanie i wspieranie programów „czystszej produkcji”, utworzenie bazy danych o technologiach ochrony środowiska i firmach zajmujących się taką działalnością, propagowanie i wspieranie rozwiązań proekologicznych, rozwój technologii i certyfikacji efektywnego użytkowania energii, rozwój i wspieranie inicjatyw lokalnych w zakresie odnawialnych źródeł energii, wspieranie ekologicznych metod produkcji rolnej i konsumpcji oraz działalności pozarolniczej.

Głównym atutem Regionalnej Strategii Innowacji będzie synergia działań. Zaproponowane programy, mechanizmy czy instrumenty będące elementami systemu innowacyjnego poprzez interakcje mają wygenerować większą wartość, niż w działaniach podejmowanych samodzielnie, w oderwaniu od istniejącego układu sił innowacyjnych. Tworzenie synergii ma być wspomagane przez budowę konsensusu społecznego wokół utworzonej strategii oraz realizację zaproponowanych w strategii projektów pilotażowych.

Niedostateczny wciąż poziom informacyjno-doradczo-kapitałowego wsparcia przedsiębiorstwa podkarpackie odczuwają szczególnie. Istnienie instytucji zapewniającej kompleksową obsługę przy zapewnieniu koniecznej infrastruktury, mogłoby w znacznym stopniu przyspieszyć proces doganiania reszty kraju przez ubożący region Podkarpacia. Wzrost liczby przedsięwzięć innowacyjnych może nastąpić, jeżeli będą one realizowane przy współpracy podmiotów sfery biznesu, nauki i rządowo-samorządowej. System innowacji obejmuje również kanały transferu wiedzy między wymienionymi podmiotami.

Stąd też w ramach Regionalnej Strategii Innowacyjności dla województwa podkarpackiego podjęto inicjatywę przygotowania trzech projektów pilotażowych w celu przygotowania odpowiednich warunków i infrastruktury dla utworzenia i rozwoju systemu innowacyjności.

U podstaw realizacji tego przedsięwzięcia leży ważne założenie, iż informacja oraz ludzie, to kluczowe czynniki produkcji mające decydujący wpływ na możliwości budowania przewag konkurencyjnych przedsiębiorstw, organizacji i całych regionów.

Drogą konsultacji społecznych dokonano wyboru trzech tematów projektów pilotażowych, mających istotne znaczenie dla rozwoju systemu innowacyjności województwa podkarpackiego.

Realizowane przedsięwzięcia będą wypełniać cele postawione przed UE w Lizbonie, tj. poprzez realizację koncepcji budowania społeczeństwa informacyjnego, zaktywizowanie działań w obszarze zmniejszania bezrobocia, tworzenie regionalnego obszaru badań i innowacji, edukację w celu tworzenia klimatu sprzyjającego podejmowaniu i prowadzeniu działalności innowacyjnej i zaangażowania społeczeństwa w budowanie systemu innowacji w województwie oraz zaktywizowanie rynku pracy.

Pierwszy z projektów „Informacja w Regionalnym Systemie Innowacyjności Województwa Podkarpackiego” został oparty na założeniu, iż wzrost liczby przedsięwzięć innowacyjnych może nastąpić w sytuacji, gdy będą one realizowane przy współpracy podmiotów sfery biznesu, nauki i rządowo-samorządowej, a system innowacji obejmuje kanały transferu wiedzy między wymienionymi podmiotami. Stąd głównym celem tego projektu jest utworzenie infrastruktury informacyjnej dla wspierania innowacyjności w województwie

podkarpackim, a także rozwój powiązań międzysektorowych (nauka-gospodarka) oraz Regionalnej Sieci Innowacyjności.

Zamierzeniem zawartym w Strategii jest kontynuowanie długoletnich tradycji w dziedzinie lotnictwa. Planowane jest wykorzystanie ogromnego potencjału w tym obszarze tj. koncentracji firm przemysłu lotniczego, ośrodków naukowo-badawczych oraz rozwiniętego zaplecza edukacyjnego i szkoleniowego. W tym celu podjęto inicjatywę przygotowania projektu pilotażowego „AERONET – Dolina Lotnicza”. Realizacja zamierzeń określonych w tym projekcie przyczyni się do podniesienia innowacyjności województwa podkarpackiego a także stworzy szansę rozwoju dla małych i średnich przedsiębiorstw kooperujących z dużymi zakładami przemysłu lotniczego. Głównym celem projektu jest podejmowanie działań, inspirowanie i wspieranie inicjatyw w zakresie specjalistycznego kształcenia i podwyższania kwalifikacji kadr naukowych, inżynierskich i technicznych dla potrzeb gospodarki regionu, a także prowadzenie badań i analiza zagadnień związanych z transportem lotniczym.

Trzeci projekt przygotowany w ramach RSI to „Regionalny System Proeksportowy”. Celem tego projektu jest wspieranie działań proeksportowych, rozwój systemów informacji gospodarczej dla przedsiębiorców oraz rozwój centrów logistycznych wspierających współpracę międzynarodową, w tym również zastosowania nowoczesnych narzędzi informatycznych dla eksportowania usług zaawansowanych technologicznie. Zakres projektu będzie obejmował opracowanie i wdrożenie szczegółowego programu promowania i wspierania działalności eksportowej wśród przedsiębiorców województwa podkarpackiego, w tym również przedsiębiorców podejmujących współpracę transgraniczną.

Podjęte inicjatywy przygotowania projektów pilotażowych, zaprezentowanych powyżej, stanowią ważny element Regionalnej Strategii Innowacyjności województwa podkarpackiego. Ich realizacja pozwoli nie tylko na stworzenie niezbędnej infrastruktury dla tworzenia systemu innowacji regionu, lecz również wyraźnie wspiera dwa istotne obszary będące ważnym elementem rozwoju gospodarczego regionu tj. przemysł lotniczy oraz działalność eksportową. Zaś dynamicznie rozwijający się potencjał intelektualny stwarza szansę dla województwa podkarpackiego do aspirowania o pozycję ważnego pod względem ekonomicznym regionu kraju.

Efektom realizacji projektów ma być spełnienie podstawowych założeń Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Podkarpackiego na Lata 2005-2013, zbieżnych w swoich celach z założeniami strategii lizbońskiej:

- » zbudowanie otwartej, efektywnej sieci kreowania i wsparcia innowacyjności,
- » zwiększenie potencjału instytucji edukacyjnych, naukowych i badawczo-rozwojowych regionu w zakresie kreowania innowacji,

- » wzmocnienie istniejących i kreowanie nowych, innowacyjnych firm w regionie.

Obecnie realizowana jest część pierwszego projektu pilotażowego, Biura Wdrażania i Monitoringu Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Podkarpackiego, finansowanego ze środków działania 2.6 ZPORR. Pełno ono rolę koordynatora działań podejmowanych przy wdrażaniu Strategii.

7.5. Zakończenie

Innowacje są funkcją posiadanej przez ludzi wiedzy, stąd rozwój gospodarki opartej na wiedzy powinien stanowić strategiczny priorytet polityki, przyczyniający się do budowy dobrej pozycji konkurencyjnej i rozwoju społeczno-gospodarczego regionu. Wiedza, która jest tworzona, absorbowana, przekazywana i wykorzystywana przez podmioty gospodarujące, staje się czynnikiem ograniczającym obszary niepewności i warunkującym zdolność elastycznego reagowania na potrzeby rynku.

Założenia tworzonej Regionalnej Strategii Innowacyjności województwa podkarpackiego są przełożeniem celów strategii lizbońskiej na lokalne warunki. Ich realizacja przyczyni się niewątpliwie do poprawy innowacyjności regionu, a tym samym do zwiększenia jego konkurencyjności. Pierwszym krokiem w tym kierunku będzie realizacja projektów pilotażowych, tworzących zaplecze oraz dających impuls dla podejmowania działań innowacyjnych w regionie.

Dotychczas w województwie podkarpackim w ramach działania 2.6 ZPORR, dofinansowano 19 projektów na łączną kwotę 8,5 mln zł. Projekty te dotyczyły zwłaszcza szkoleń dla przedsiębiorców, przedstawicieli samorządów lokalnych oraz staży dla pracowników sfery badawczej. Warto podkreślić, iż Zarząd Województwa podkarpackiego podjął decyzję o priorytetowym traktowaniu tych projektów, które w swoich założeniach przyjmują współdziałanie innowacyjnych firm, a także współpracy przedsiębiorstw ze sferą naukowo-badawczą. Wśród ważniejszych projektów realizowanych w ramach RSI było utworzenie Biura Wdrażania i Monitoringu RSI województwa podkarpackiego, którego celem jest ciągła analiza sposobów realizacji celów i ocena efektów RSI, a także trwałe podtrzymywanie kontaktów i współpracy pomiędzy sferą gospodarki i sferą naukowo-badawczą. Ma to istotne znaczenie w procesie budowania sieci innowacyjności województwa. Jedną z inicjatyw w tym zakresie, jest podtrzymanie tradycji zapoczątkowanych podczas formułowania Strategii, a mianowicie cyklicznych spotkań Podkarpackiego Forum Innowacyjności, mającego na celu konsultowanie działań podejmowanych w ramach RSI oraz budowanie konsensusu społecznego dla budowania innowacyjnej gospodarki.

Realizacja projektów oraz osiągnięcie rezultatów działań cząstkowych przewidzianych w ramach RSI z pewnością przyczyni się do budowy efektywnego systemu innowacji, a tym samym doprowadzi do wzrostu konkurencyjności regionu oraz trwałego i zrównoważonego jego rozwoju.

Bibliografia:

1. Bossak J. W., Bieńkowski W. (2004), *Międzynarodowa zdolność konkurencyjna kraju i przedsiębiorstw. Wyzwania dla Polski na progu XXI wieku*, Szkoła Główna Handlowa w Warszawie, Warszawa
2. *EVCA: Improving Environment for Private Equity and Venture Capital Is Crucial for Achieving Lisbon Objectives* (22 March 2004), Press Release, http://www.evca.com/images/attachments/tmpl_13_art_49_att_544.pdf
3. GUS (2001-2003), http://www.stat.gov.pl/dane_spol-gosp/rachunki_narodowe/pkb/2002/tablice.pdf
4. GUS (2006), http://www.stat.gov.pl/dane_spol-gosp/rachunki_narodowe/pkb/2003/tablice.pdf, czerwiec
5. IMD (2005), *World Competitiveness Yearbook 2005*, The IMD World Competitiveness Center, Lausanne
6. IPO (2006): *Raport debiutów giełdowych 2005*, http://www.ipo.pl/images/stories/gielda/IPO_Raport_2005.pdf, czerwiec
7. Okoń-Horodyńska E. (2000), *Jak budować regionalne systemy innowacji*, „Polska Regionów”, nr 15, Warszawa
8. Padmore T., H. Gibson (2000), *Modeling systems of innovation: II. A framework for industrial cluster analysis in regions*, 26 (1998) 625, s. 75; przyt. za. E. Okoń-Horodyńska, *Jak budować regionalne systemy innowacji*, IBnGR, Warszawa-Gdańsk 2000, s. 25.
9. *Poland Needs Seed Capital Fund to Revive Stagnant R&D Spending, World Bank Report Suggests*, „Gazeta Wyborcza”, 13 kwietnia 2004
10. *Raport o stanie sektora małych i średnich przedsiębiorstw w Polsce w latach 2000-2001*, (<http://www.parp.gov.pl/publikacja49.php>)
11. Strategia Rozwoju Regionalnego Województwa Podkarpackiego; aktualizacja na lata 2004-2006
12. *Strategia zwiększenia nakładów na działalność B+R w celu osiągnięcia założeń Strategii Lizbońskiej* (2004), Dokument przygotowany we współpracy z Departamentem innowacyjności Ministerstwa Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej, Warszawa.
13. Szomburg J. (2004), *Strategia lizbońska – lepsze założenie niż wykonanie*, „Rzeczpospolita”, 27 marca
14. Szultka S., Tamowicz P., Mackiewicz M., Wojnicka E. (2004), *Regionalne strategie i systemu innowacji: najlepsze praktyki: rekomendacje dla Polski*, Niebieskie Księgi: rekomendacje Nr 12, PFSL, IBnGR, Gdańsk
15. *Wysyp nowych emisji*, „Rzeczpospolita”, 24 maja 2004 r., s. 1 (ekonomia)